

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Науково-методичний центр управління якістю діяльності
Система управління якістю діяльності**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор, професор

_____ **О. О. Нестуля**
« ____ » _____ 2017 р.

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку фізичної культури студентів
на 2017-2022 роки

Схвалено Вченою радою Вищого
навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і
торгівлі» 15 березня 2017 року,
протокол № 3

Полтава-2017

УКЛАДАЧІ:

Завідувач кафедри фізичного виховання Новицька Н.А

Доцент кафедри фізичного виховання, к. фіз. вих. Марченко О.Ю.

ДОКУМЕНТИ СЯ ПУЕТ

Вступ

На початку XXI століття достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4-5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3 % населення України віком від 16 до 74 років, середній рівень (2-3 заняття на тиждень) – 6 %, низький рівень (1-2 заняття на тиждень) – 33 % населення. Для більшої частини дорослого населення характерною є гіпокінезія. Серед дітей зростає популярність малорухомого способу проведення дозвілля. Недосконалість системи охорони здоров'я, низький рівень усвідомлення цінності здоров'я як власного капіталу, перебування переважної більшості населення в умовах соціально-економічної нестабільності призвели до створення несприятливих для ведення здорового способу життя умов.

Результати щорічних медичних оглядів студентів I курсу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» свідчать про те, що близько третини їх мають відхилення у фізичному розвитку та здоров'ї.

Численними науковими дослідженнями доведено, що рухова активність значною мірою сприяє дотриманню людиною здорового способу життя, а також в окремих випадках зменшенню негативного впливу на організм людини шкідливих звичок, підвищенню стресостійкості та відволікає від асоціальної поведінки.

Рухова активність є генеруючим та стимулюючим чинником у системі здорового способу життя, має важливе значення для вдосконалення фізичного розвитку і підготовленості особи. Оздоровча рухова активність сприяє також розвитку економіки та суспільства загалом.

В університеті питанню фізичної культури та спорту завжди приділялася значна увага, однак, у світі сучасних тенденцій стану здоров'я нації за останні роки перед університетом постають нові стратегічні завдання подальшого поліпшення системи фізичного виховання студентської молоді.

Стратегічною метою Концепції розвитку фізичної культури студентів в університеті є формування та підтримка у них фізичного, морального та психічного здоров'я, формування усвідомленої потреби у фізичному вдосконаленні, розвитку інтересу і звички до самостійних занять фізичною культурою та спортом, набуття знань і вмінь здорового способу життя.

Концепція фізичної культури студентської молоді університету побудована згідно із соціальними, економічними та політичними змінами, що відбуваються в Україні, та відповідає вимогам державної політики. Вона базується на Конституції України, законах України «Про Вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Указі Президента України від 09.02.2016 № 42/2016 року «Про національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» та Постанові Верховної Ради України від 19.10.2016 року № 1695-VIII «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади».

Концепція визначає об'єкт фізичної культури, його ідеологічні, організаційно-педагогічні основи, програмне, нормативне, наукове, методичне, інформаційне, кадрове, матеріально-технічне та медичне забезпечення.

Реалізація положень Концепції дозволить оптимізувати розвиток фізичної культури, суттєво покращити здоров'я і працездатність студентської молоді, яка навчається в університеті.

Фізична культура та її роль у житті студентської молоді

Відповідно до статті I Закону України «Про фізичну культуру і спорт» фізична культура – це складова частина загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості. Фізична культура є важливим засобом підвищення соціальної та навчальної активності студентів, задоволення їх моральних, естетичних та творчих заходів, життєво важливих потреб взаємного спілкування. Специфічною основою змісту фізичної культури як особливої і самостійної галузі культури є раціональна рухова активність студентів як фактор їх підготовки до життєдіяльності через оптимізацію фізичного стану.

Фізична культура виховує у студентів потребу в організації здорового способу життя, що тісно пов'язано з вихованням їх ціннісного ставлення до предмету, шляхом розвитку клубної діяльності (яка об'єднує студентів за інтересами), сприяючи активізації їх творчої діяльності щодо володіння навиками продуктивної самостійної роботи. Це передбачає створення фізкультурного простору (інфраструктури фізичної культури), який сприяє об'єднанню студентського активу, залученню із студентського активу волонтерів, які беруть участь в організації масових фізкультурних заходів, в цілому забезпечуючи посилення ролі різних форм студентського самоврядування, розвитку демократичних основ творчої самореалізації студентської молоді.

Результатами ефективності розвитку фізичної культури в університеті стане:

- отримання знань і дотримання основ здорового способу життя;
- знання основ організації і методики найбільш ефективних видів і форм раціональної рухової діяльності й уміння застосовувати їх на практиці у своїй фізичній активності;
- знання основ методики оздоровлення і фізичного удосконалення традиційними і нетрадиційними засобами та методами фізичної культури;
- знання основ професійно-прикладної фізичної підготовки й уміння застосовувати їх на практиці;
- сформована навичка до щоденних занять фізичними вправами у різноманітних раціональних формах;
- систематичне фізичне тренування з оздоровчою або спортивною спрямованістю;
- формування розуміння ролі фізичної культури в розвитку особистості і підготовки до її професійної діяльності, мотиваційно-ціннісного ставлення до

фізичної культури, установка на здоровий спосіб життя, фізичне удосконалення і самовиховання потреби у регулярних заняттях фізичними вправами;

- формування системи знань з фізичної культури та здорового способу життя, необхідних у процесі життєдіяльності, навчанні, роботі, сімейному фізичному вихованні;

- зміцнення здоров'я, сприяння правильному формуванню і всебічному розвитку організму, профілактики захворювань, забезпечення високого рівня фізичного стану, працездатності протягом всього періоду життя;

- набуття фонду рухових умінь і навичок, забезпечення загальної і професійно-прикладної фізичної підготовленості, що визначають психофізичну готовність студентів до життєдіяльності й обраної професії;

- надбання досвіду творчого використання фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності для досягнення особистих і професійних цілей.

Ідеологічні основи фізичної культури студентської молоді

Ідеологічною основою фізичної культури студентської молоді повинні стати загальнолюдські та гуманістичні цінності, які сприяють духовному і фізичному розвитку, вихованню у молоді почуття громадської свідомості та патріотизму, бажання активно сприяти утвердженню державності в Україні.

Фізична культура в університеті має базуватися на принципах колективного, індивідуального та особистого підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних засобів і форм фізичного вдосконалення, безперервності цього процесу.

Критерієм ефективності фізичної культури є рівень фізичного розвитку студентської молоді та показники її здоров'я, грамотність щодо використання різноманітних засобів і форм фізичного виховання, дотримання здорового способу життя, наслідування здобутків національних видів спорту, вшанування видатних спортсменів, участь студентів у проведенні спортивних свят та турнірів з видів спорту на честь знаменних дат та видатних діячів України.

З метою пропаганди ідеї фізичної культури в університеті буде організовуватися проведення круглих столів з видатними спортсменами України, ознайомлення студентів з історією розвитку фізичної культури України, видання інформаційних листків про спортивні досягнення студентів.

Організаційно-педагогічні основи

На сучасному етапі модернізації вищої освіти навчальна дисципліна «Фізичне виховання» має більш важливе значення, в зв'язку з тим що, посилюється оздоровча та професійна спрямованість. До навчальних занять додаються нові форми, методика проведення яких буде включати професійно-прикладну фізичну підготовку (ППФП).

Професійно-прикладна фізична підготовка (ППФП) - це спеціально спрямоване і вибіркоче використання засобів фізичної культури і спорту для підготовки людини до певної професійної діяльності.

Професійна діяльність сучасних фахівців пред'являє до них досить жорсткі вимоги, у тому числі до фізичних і психічних якостей і здібностей. У такому випадку необхідні спеціальні заняття фізичними вправами і спортом, тобто ППФП. Таким чином, у період підготовки студентів до професійної діяльності, тобто під час навчання у вузі, необхідно створити психофізичні передумови:

- прискорення професійного навчання;
- досягнення високопродуктивної праці в обраній професії;
- попередження професійних захворювань і травматизму, забезпечення професійного довголіття;
- використання засобів фізичної культури та спорту для активного відпочинку і відновлення загальної і професійної працездатності в робочий і вільний час;
- виконання службових і суспільних функцій по впровадженню фізичної культури і спорту в професійному колективі.

Завданнями фізичного виховання в університеті є:

- формування в студентській молоді основ теоретичних знань, практичних і методичних здібностей (умінь і навичок) з фізичного і спортивного виховання, фізичної реабілітації, масового спорту як компонентів їх повноцінної, гармонійної та безпечної життєдіяльності;
- набуття студентською молоддю досвіду в застосуванні здобутих цінностей впродовж життя в особистій, навчальній, професійній діяльності, в побуті та в сім'ї;
- забезпечення належного рівня розвитку показників функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності студентської молоді;
- сприяння розвитку професійних, світоглядних та громадянських якостей студентів;
- виховання глибокого інтересу до професії;
- мотивація на досягнення належного рівня професійної працездатності;
- формування професійно важливих фізичних, психічних, моральних, інтегральних якостей особистості, розумових та рухових навичок і вмінь, необхідних для успішного виконання професійних функцій;
- оволодіння системою спеціальних знань і вмінь, що сприяють практичному втіленню ППФП на всіх етапах оволодіння професією;
- залучення студентів до процесу активного фізичного вдосконалення з урахуванням вимог власної майбутньої праці за спеціальністю;
- підготовка до участі в різноманітних заходах.

Освітній процес з фізичного виховання в університеті ґрунтується на таких основних принципах:

- пріоритетності освітньої спрямованості процесу фізичного виховання та функціонального фактора в оцінюванні фізичного розвитку студентів;

- багатокладності, що передбачає створення в університеті умов для широкого вибору студентами засобів фізичного виховання для навчання та участі в спортивних заходах, які відповідали б їх запитам, інтересам, стану здоров'я, фізичній і технічній підготовленості, спортивній кваліфікації;

- індивідуалізації та диференціації освітнього процесу з фізичного виховання;

- поєднання адміністративного управління та студентського самоврядування.

Загальне керівництво фізичним вихованням в університеті покладається на ректорат та кафедру фізичного виховання.

З метою формування в університеті умов до оздоровчої рухової активності та здорового способу життя студентів ректорат університету забезпечує:

- функціонування кафедри фізичного виховання;

- введення в розклад занять студентів позакредитної навчальної дисципліни «Фізична виховання» протягом I-II курсів та проведення секційних занять;

- організацію роботи секційних занять загальної рухової активності та спеціалізованого напрямку процесу фізичного виховання з окремого виду спорту;

- обов'язкове проходження медичного огляду студентів;

- участь викладачів і студентів в науковій і науково-методичній роботі з проблем фізичного виховання, спорту і здорового способу життя;

- стажування викладачів кафедри в провідних вищих навчальних закладах України;

- координацію дій всіх кафедр і структурних підрозділів;

- збереження здоров'я студентської молоді на основі використання різних видів та форм рухової активності.

Для забезпечення умов розвитку фізичної культури студентів в університеті пропонується використання таких базових моделей, як професійно-прикладна фізична підготовка (в межах традиційних занять), секційна та індивідуальна. Можливі різні форми їх поєднання. Таким чином, поряд з традиційними навчальними заняттями в освітньому процесі будуть проводитися секційні заняття з фізичного виховання. Крім того, широко будуть використовуватися різноманітні інші форми: заняття у спортивних секціях, групах загальної фізичної підготовки, групах лікувальної фізичної культури, участь студентів у спортивних змаганнях, спортивних святах.

Важливими і необхідними формами фізичної культури повинні стати самостійні заняття фізичними вправами, виконання домашніх завдань.

Для забезпечення секційних та індивідуальних навчальних занять на кафедрі функціонує консультаційний пункт та студентські фізкультурно-спортивні секції.

З метою посилення мотивації студентів до фізичної активності кафедра фізичного виховання забезпечує розробку та впровадження системи різного роду стимулів, а саме: врахування спортивної активності студентів в рейтинговому оцінюванні досягнень учасників освітнього процесу; при висуванні студентів для

участі в програмах академічної мобільності; шляхом організації матеріального стимулювання переможців різного роду змагань та видачі сертифікатів.

Нормативне забезпечення

Організація освітнього процесу з фізичного виховання в університеті забезпечується комплексом державних тестів і нормативів.

При організації занять з фізичного виховання кафедра дотримується:

- рекомендованого обсягу рухового режиму студентів;
- нормативів фізичної підготовленості студентів відповідно до державних тестів і нормативів;
- нормативів матеріально-технічного забезпечення з розрахунку на одного студента;
- санітарно-гігієнічних норм проведення занять з фізичного виховання.

Рівень фізичної підготовки кафедрою за державними тестами і нормативами, що відповідають міжнародним і державним соціальним стандартам та є науково-обґрунтованими, організаційно і методично простими та доступними для викладачів і студентів.

Кадрове забезпечення

До проведення навчальних занять з фізичної культури, секційних занять і спортивних змагань зі студентами в університеті допускаються особи, що мають спеціальну педагогічну освіту.

Викладацький склад кафедри фізичного виховання університету, що здійснює планування, організацію та проведення теоретичних, методичних, практичних, навчальних і позанавчальних занять з фізичної культури повинен мати високу професійну кваліфікацію та періодично проходити підвищення кваліфікації у відповідних навчальних закладах.

Кафедра фізичного виховання визначає стратегію фізичного розвитку студентської молоді в нових соціально-економічних умовах.

Ефективне функціонування системи кадрового забезпечення сфери фізичної культури студентів в університеті реалізується шляхом:

- вдосконалення кваліфікаційних вимог до посад науково-педагогічних викладачів;
- підбору кваліфікованих фахівців фізичної культури на конкурсній основі;
- підвищення кваліфікації і педагогічної майстерності викладачів через навчання в аспірантурі та стажування.

Науково-методичне забезпечення

Комплекс заходів з розвитку фізичної культури в університеті в межах кожної спеціальності для бакалаврського рівня повинен бути спрямований на забезпечення компетентності випускника щодо здатності використовувати різні

види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, а також відповідних результатів навчання, зокрема виконання встановлених нормативів фізичної підготовленості.

Зміст занять з фізичного виховання визначається навчальною програмою, затвердженою Міністерством науки та освіти, та ґрунтується на принципах прогностичної педагогіки і враховує вікові особливості студентів, їх фізичний розвиток, та тісно пов'язується зі змістом інших предметів і дисциплін, що формують фізичну і духовну культуру особистості у процесі освіти.

Розвиток фізичної культури студентів має забезпечуватись:

- підручниками і навчальними посібниками, методичними матеріалами;
- державними стандартами фізичного виховання;
- робочою навчальною програмою;
- науково-популярною навчальною літературою і сучасною інформацією з фізичної культури і спорту;
- інструктивно-методичними матеріалами з організації самостійних занять фізичною культурою;
- системою тестів і нормативів оцінки фізичної підготовленості, знань і вмінь в галузі фізичної культури.

З метою підвищення якості проведення занять з фізичного виховання і спортивного тренування необхідно забезпечити:

- розробку і використання в освітньому процесі відповідних програм з видів спорту;
- проведення семінарів та науково-методичних конференцій з питань фізкультурно-масової, оздоровчої та спортивної роботи;
- розробку перспективного плану розвитку фізкультурно-масової і оздоровчої роботи серед студентів;
- впровадження контрольних нормативів фізичної підготовки студентів.

Розвиток системи фізичної культури серед студентської молоді буде забезпечуватися шляхом здійснення прикладних досліджень і передбачатиме:

- розробку заходів реалізації Концепції фізичної культури;
- створення банку даних наукових розробок;
- впровадження програм актуальних напрямів досліджень з фізичної культури;
- проведення наукових конференцій та круглих столів з проблем фізичної культури.

Кафедра фізичного виховання здійснює інформаційно-просвітницьку роботу з метою популяризації здорового способу життя, рухової активності, формування відповідальності за власне здоров'я, утвердження національної ідеї про соціально активну, здорову та духовно багату особистість.

Медичне забезпечення

Медичне забезпечення освітнього процесу з фізичної культури передбачає:

- лікарські обстеження студентів згідно вимог чинного законодавства;

- додаткові огляди студентів перед спортивними змаганнями, після перенесених захворювань і травм;
- лікарсько-педагогічні спостереження в процесі навчальних занять з фізичного виховання і змагань, самоконтроль;
- лікарські консультації з питань фізичної культури і спорту та здорового способу життя;
- санітарний нагляд за місцями й умовами занять;
- профілактику спортивного травматизму і паталогічних станів, що виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом;
- консультування з фізичної реабілітації після спортивних травм.

Медичне забезпечення студентів передбачає:

- проведення медичного обстеження студентів та розподілу їх згідно зі станом здоров'я по відділенням: основне, підготовче, спеціальне медичне відділення, відділення лікувальної фізкультури та тимчасово звільнені студенти від практичних занять;
- створення з числа студентів, які мають відхилення в стані здоров'я, реабілітаційних груп та регулярне проведення з ними занять на тренажерах та з допомогою спеціальних фізичних вправ за спеціальною методикою.

Матеріально-технічне забезпечення

Важливою умовою ефективного розвитку фізичної культури студентської молоді є наявність сучасної матеріально-технічної бази. Фізичне виховання студентів забезпечується необхідним спортивним спорядженням, устаткуванням, інвентарем за нормативами, що гарантують ефективність навчально-виховного процесу. Експлуатація утримання і санітарно-гігієнічний стан навчальних спортивних споруд (поточний і капітальний ремонт, опалення, освітлення, вентиляція, робота душових та інше) забезпечуються адміністративно-господарською частиною університету.

Поліпшення якості проведення навчальних занять з фізичного виховання студентської молоді і проведення фізкультурно-оздоровчих заходів буде забезпечуватися шляхом:

- раціонального використання, вдосконалення і розвитку наявної матеріально-технічної бази;
- дотримання нормативних термінів експлуатації матеріально-технічної бази;
- підвищення відповідальності кафедри фізичного виховання за стан і готовність до експлуатації матеріально-технічної бази;
- використання за місцем проживання студентів фізкультурно-оздоровчої зони зі спортивними майданчиками;
- залучення інвесторів, меценатів для відновлення та реконструкції спортивної інфраструктури;
- використання спортивних споруд для оздоровчих тренувань і занять лікувальною фізкультурою студентами з ослабленим здоров'ям та інвалідами;

- створення належних гігієнічних умов під час і після занять з фізичного виховання.

Забезпечення безпеки при проведенні занять фізичного виховання та спортивних заходів

Безпека занять фізичними вправами повинна передбачати:

- своєчасний медичний огляд студентів;
- ознайомлення студентів із правилами профілактики порушень здоров'я в процесі тренування та занять фізичними вправами;
- дотримання правил організації занять фізичними вправами з використанням різноманітних технічних засобів;
- оволодіння студентами навичками страхівки і самостраховки;
- своєчасну перевірку устаткування, інвентарю і техніки, що використовується, дотримання санітарно-гігієнічних умов;
- проведення викладачами інструктажів для студентів з техніки безпеки, безпеки життєдіяльності та протипожежної безпеки, ведення відповідної документації.